

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

30 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență :

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători –Cobzac Elena, Țurcan Anatolie,

a examinat în ședință publică recursurile declarate de către avocatul Ctitor Natalia în numele inculpatului Rotaru Ilie și de către inculpatul Rotaru Ilie, împotriva încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 iulie 2019, prin care s-a respins ca inadmisibilă cererea inculpatului privind înlocuirea măsurii preventive – arestul preventiv cu măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

instanța de recurs ordinar: 24.07.2019 – 30.07.2019.

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-au prezentat:

procurorul - Ghervas Iurie, care a solicitat respingerea recursurilor ca fiind inadmisibile.

avocatul - Ctitor Natalia, care a solicitat admiterea recursurilor pe motivele de fapt și de drept expuse în cererile de recurs.

recurentul – Rotaru Ilie, care a solicitat admiterea recursurilor declarate pe motivele invocate în acestea. Reiterând faptul că motivele care au servit ca temei de aplicare a măsurii preventive- arestul preventiv au decăzut.

Asupra recursurilor, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 26 iunie 2017, Rotaru Ilie a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, s-a încetat procesul penal în privința lui Rotaru Ilie în baza art. 361 alin. (2) lit. b), d) Cod penal, din motivul expirării termenului de tragere la răspundere penală, iar în conformitate cu prevederile art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal, a fost liberat de răspundere penală. A fost recunoscut vinovat Rotaru Ilie în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 9 ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activități în domeniul gestionării bunurilor și al mijloacelor financiare pe un termen de 5 ani.

Prin aceeași sentință, față de Rotaru Ilie a fost aplicată măsura preventivă „arestarea preventivă” pe un termen de până la intrarea în vigoare a sentinței, cu menținerea măsurii de căutare a inculpatului, dispusă prin încheierea Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) din 12 aprilie 2017, calculându-i termenul de ispășire a pedepsei din ziua reținerii lui Rotaru Ilie.

2. Nefiind de acord cu sentința pronunțată, inculpatul Rotaru Ilie a declarat apel, solicitând casarea sentinței.

2.1. Cauza este pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

3. La 11 iulie 2019 inculpatul Rotaru Ilie în cadrul ședinței de judecată de examinare a cauzei în instanța de apel, a solicitat înlocuirea arestului preventiv dispus prin sentință cu o altă măsură preventivă mai blândă. Invocând faptul că nu poate împiedica sau dăuna anchetei și aflării adevărului, din materialele cauzei rezultă cert că este invalid de gradul II. Motivându-și solicitarea în baza prevederilor art. 176-177, art. 185 alin. (4), art. 329 Cod de procedură penală.

4. Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 iulie 2019, a fost respinsă ca inadmisibilă cererea inculpatului Rotaru Ilie privind înlocuirea măsurii preventive – arestul preventiv cu măsura preventivă – liberarea provizorie sub control judiciar, indicându-se că poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile .

4.1. În motivarea soluției instanța de apel a menționat faptul că, în privința inculpatului Rotaru Ilie există o sentință de condamnare, astfel că ținând cont de recomandările Curții Europene a Drepturilor Omului, în care se reține că o hotărâre de condamnare pronunțată în prima instanță împotriva căreia s-a făcut apel, justifică deținerea celui condamnat, astfel instanța europeană a decis că persoana condamnată în prima instanță, indiferent de împrejurarea dacă a fost sau nu deținută până la acel moment, se găsește în ipoteza prevăzută de art. 5 paragraf 1 lit. a) CEDO, care autorizează privare de libertate „ pe baza condamnării” pronunțate împotriva ei.

Instanța de apel a ținut necesar să specifice faptul că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în decizia B.V contra Austriei din 27 iunie 1968 că un individ condamnat în prima instanță nu poate fi considerat deținut „ în vederea aducerii sale în fața unei autorități judiciare competente atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune, în sensul art. 5 paragraf 1 lit. c) CEDO, ci trebuie privit ca o persoană ce se găsește în situația prevăzută de art. 5 paragraf 1 lit. a) care antrenează privarea de libertate după condamnarea de către un tribunal competent”. De asemenea Curtea a precizat că termenul de „condamnare” este utilizat în sensul de „ declarare a persoanei ca vinovată”, consecutivă stabilirii legale a existenței infracțiunii, cât li aplicarea pedepsei sau a unei alte măsuri privative de libertate.

5. Nefiind de acord cu încheierea instanței de apel, la data de 23 iulie 2019 inculpatul Rotaru Ilie a declarat recurs, solicitând anularea încheierii, cu dispunerea înlocuirii a arestului preventiv cu măsuri de control judiciar sau în bază de cauțiune.

În motivarea recursului a invocat că:

- la 11 iulie 2019 instanței de apel s-au prezentat materialele din care judecătorii instanței de apel erau obligați să concluzioneze că în cauza penală diferită judecății nu există vinovați, deoarece toate cele prezentate sunt inventate;

- din materialele prezentate rezultă cert că nu poate împiedica sau dăuna anchetei judecătorești precum și aflării adevărului;

- nu s-a luat în considerare că este invalid de gradul II, iar încarcerarea îi va pune viața în pericol;

- nu se va eschiva de la venirea în fața instanței până când nu v-a fi emisă o decizie finală pe cauza penală intentată, care se examinează deja de 3 ani;

- instanța de apel nu a ținut cont de prevederile art. art. 176-177, 185, 329 Cod de procedură penală, la emiterea încheierii;

- în încheierea contestată nu a fost indicată sursa din care s-a documentat instanța de apel, s-a făcut referire la o decizie CEDO pe care nu a găsit-o.

5.1. La 24 iulie 2019, avocata Ctitor Natalia în numele inculpatului Rotaru Ilie a declarat recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel din 11 iulie 2019, cu soluționarea pozitivă a cererii inculpatului de înlocuire a măsurii preventive sub formă de arest preventiv în măsura preventivă sub formă de control judiciar.

Invocând faptul că:

- încheierea este neîntemeiată și subiectivă, fiind un produs al copierii dispozitivului sentinței, cu citarea unor norme procesuale, precum și a unui precedent CEDO din 1963;

- motivarea unui act de dispoziție al instanței de judecată trebuie în mod prioritar să fie argumentat pe fond, cu referire la circumstanțele atestate prin probatoriu inserat în dosarul examinat;

- în motivarea încheierii, instanța de apel a făcut trimitere la un precedent al CEDO „Neumeister vs Austria din 27.06.1968”, nefiind clară necesitatea, esența și importanța precedentului dat în cauza penală examinată, mai mult ca atât p. 20-22 a încheierii sunt contradictorii;

- precedentul CEDO la care a făcut referire instanța de apel nu poate fi aplicat în speța în cauză deoarece precedentele CEDO au un caracter de recomandare, statele având posibilitatea de a determina propriul regim juridic al relațiilor sociale, prin acte normative, precedentul din anul 1968 nu mai are aplicabilitate or CEDO timp de 50 de ani a modificat raționamentele juridice în aplicarea Convenției;

- instanța de apel a ignorat prevederile art. art. 176, 185, 195, 329 Cod de procedură penală.

6. Examinând recursurile declarate, în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal conchide că acestea urmează a fi respinse ca inadmisibile din următoarele considerente.

Din materialele cauzei urmează că la data de 11 iulie 2019 prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău a fost respinsă ca inadmisibilă cererea inculpatului Rotaru Ilie privind înlocuirea măsurii preventive - arestul preventiv, cu măsura preventivă - liberarea provizorie sub control judiciar (f. d. 50-52).

Potrivit art. 175 alin. (1) Cod de procedură penală, *„măsurile cu caracter de constrângere prin care bănuitul, învinuitul, inculpatul este împiedicat să întreprindă anumite acțiuni negative asupra desfășurării procesului penal, securității și ordinii publice sau asupra asigurării executării sentinței constituie măsuri preventive.”*

Art. 176 alin. (1) Cod de procedură penală prevede că *„măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile, susținute prin probe, de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să exercite presiune asupra martorilor, să nimicească sau să deterioreze mijloacele de probă sau să împiedice într-un alt mod stabilirea adevărului în procesul penal, să săvârșească alte infracțiuni ori că punerea în libertate a acestuia va cauza dezordine publică. De asemenea, ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.”*

Instanța de recurs menționează că dreptul la libertate a persoanei este garantat de Constituția Republicii Moldova- art. 25 și legislația procesual penală – art. 11, conform cărora libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile și nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și în modul stabilit de lege.

Din materialele dosarului urmează că, la data de 26 iunie 2017 de către Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani) a fost emisă sentința de condamnare a lui Rotaru Ilie prin care acesta a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal, însă procesul penal în privința ultimului a încetat din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală. Totodată Rotaru Ilie a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă de 9 ani închisoare cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activități în domeniul gestionării bunurilor și al mijloacelor financiare pe un termen de 5 ani.

Prin aceeași sentință, față de Rotaru Ilie a fost aplicată măsura preventivă *„arestarea preventivă”* pe un termen de până la intrarea în vigoare a sentinței, cu menținerea măsurii de căutare a inculpatului, dispusă prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 12 aprilie 2017, calculându-i termenul de ispășire a pedepsei din ziua reținerii lui Rotaru Ilie (f.d. 10-49).

Conform art. 342 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, toate chestiunile care apar în timpul judecării cauzei se soluționează prin încheierea instanței de judecată. Încheierile emise ca documente separate trebuie să corespundă tuturor rigorilor unei hotărâri judecătorești. Prin urmare, Colegiul penal apreciază că instanța de apel, luând în considerație prevederile enunțate supra, precum și chestiunea apărută în timpul judecării cauzei penale ce-l vizează pe Rotaru Ilie corect a ajuns la concluzia adoptării unei încheieri separate prin care s-a expus asupra inadmisibilității cererii de înlocuire a măsurii preventive aplicate inculpatului prin sentință, bazându-se în acest sens pe prevederile art. art. 342 alin. (2), 329 Cod de procedură penală, care stipulează expres că încheierile privind măsurile preventive se adoptă sub formă de documente aparte și se semnează de judecător sau, după caz, de toți judecătorii din completul de judecată.

Colegiul penal remarcă faptul că, art. 5 paragraf 1 lit. a) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede ca excepție cazul în care persoana „*este deținută legal în urma condamnării de către un tribunal competent*”. Curtea a precizat că un stat poate ține în stare de arest o persoană chiar dacă aceasta a declarat apel împotriva hotărârii de condamnare și de aplicare a pedepsei (*hot. Wemhoff v. Germania din 27 iunie 1968*). Articolul 5 paragraf 1 lit. a) CEDO impune pronunțarea condamnării, ceea ce reprezintă baza legală a deținerii unei persoane, de către un „*tribunal competent*”.

Mai mult, instanța de recurs subliniază faptul că art. 5 paragraf 1 lit. a) CEDO nu face distincție de caracterul juridic al infracțiunii pentru care o persoană a fost condamnată. El se aplică pentru orice „*condamnare*” privativă de libertate pronunțată de o instanță, pe care dreptul intern al statului în cauză o califică drept penală sau disciplinară (*hot. Engel și alții împotriva Țării de Jos, pct. 68 din 8 iunie 1976, Galstyan împotriva Armeniei, pct. 46, din 15 noiembrie 2007*). Prin „*condamnare*” se înțelege nu numai o stabilire a vinovăției, ci și impunerea unei pedepse sau a unei alte măsuri privative de libertate (*hot. Del Rio Prada împotriva Spaniei din 21 octombrie 2013, James Wells și Lee împotriva Regatului Unit din 18 septembrie 2012, M. împotriva Germaniei din 17 decembrie 2009, Van Droogenbroeck împotriva Belgiei din 25 aprilie 1983, B. împotriva Austriei din 28 martie 1990*).

Ținând cont de rațiunea Curții Europene a Drepturilor Omului în aplicarea prevederilor art. 5 CEDO, Colegiul penal conchide că, persoana condamnată în prima instanță, indiferent dacă a fost sau nu în detenție preventivă până la acel moment, este în situația prevăzută de art. 5 § 1 lit. (a) CEDO, care permite privarea de libertate a unei persoane „*după condamnare*”, acest raționament neputând a fi apreciat restrictiv, ca referindu-se numai la o condamnare finală, pentru că astfel s-ar exclude posibilitatea arestării în ședința de judecată a persoanelor condamnate, care au fost judecate în stare de libertate.

Colegiul penal ține să specifice faptul că conform prevederilor art. art. 329, 437 Cod de procedură penală, încheierea privind înlocuirea arestului preventiv cu altă măsură preventivă, precum și refuzul înlocuirii, nu este pasibilă de atacare în instanța ierarhic superioară.

Pe cale de consecință, luând în considerare partea dispozitivă a încheierii atacate și dispozițiile art. 437 Cod de procedură penală, care stipulează că încheierile pot fi atacate cu recurs numai odată cu sentința, cu excepția cazurilor când, potrivit legii, pot fi atacate separat cu recurs, Colegiul penal conchide că încheierea emisă la 11 iulie 2019 de către Curtea de Apel Chișinău în speța dată nu poate fi atacată separat cu recurs, circumstanță care duce la respingerea recursurilor ca inadmisibile.

Totodată, în situația când instanța de recurs nu are competență să examineze recursul v-a dispune respingerea recursului, fără a se expune asupra motivelor invocate, prin urmare în prezent nu există temei legal de a se verifica legalitatea încheierii instanței de apel din 11 iulie 2019 în speța dată.

7. Reieșind din aceste motive, în conformitate cu prevederile art. art. 437 alin. (2), 449 alin. (1) pct. 1) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal

DECIDE:

Respinge ca inadmisibile recursurile declarate de către avocatul Ctitor Natalia în numele inculpatului Rotaru Ilie și de către inculpatul Rotaru Ilie împotriva încheierii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 11 iulie 2019 prin care s-a respins ca inadmisibilă cererea inculpatului privind înlocuirea măsurii preventive – arestul preventiv cu măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar, cu menținerea încheierii contestate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **30 iulie 2019 ora 15:00.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Țurcan Anatolie